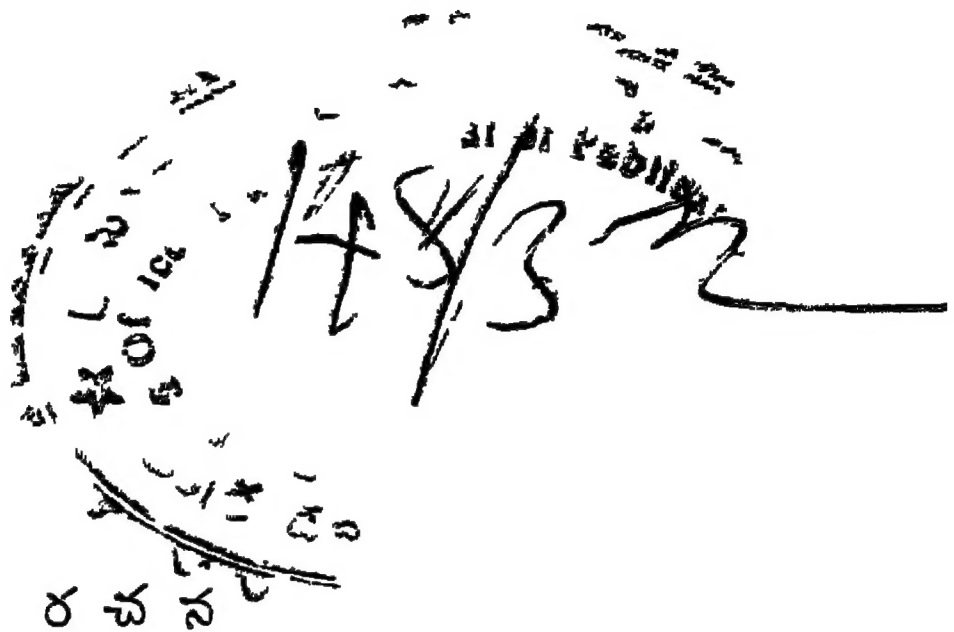

ఆంధ్రప్రదేశ్ 1952

గ్రామోద్ధరణ

(శ్రీ పాతలేని నాటిక)

చక్రధర్, B Sc B Ed

2782/ROP

మొదటి
పుస్తకం

ప్రతులకు
విజ్ఞాన సాహిత్య
విజయవాడ - 2

మృదణ 1981

Acc No 7552

వెల రు 4.00

ప్రచురణ
రవీంద్ర బుక్ డిపో
గుడివాడ

అంకితం

గ్రామశీశులలో వివశిస్తూ

గ్రామాభ్యుదయాన్ని కాంక్షిస్తూ

గ్రామోద్ధరణకు పాటుపడే

గ్రామవాసులు అందరికీ

చక్రధర్.

మ న వి

ఈ నాటికలోని పాతలు కేవలం కల్పితములు
ఎవరినీ ఉద్దేశించి వ్రాసినవి కావు దీనిని ప్రదర్శించేముందు
నాకు తెలియపరచిన చాల సంకోచం అవసరమైన సలహాలు
ఉచితముగా యివ్వబడును ప్రదర్శన వివరములు దృష్టిలో
నుంచుకొని మరికొన్ని రచనల మీముందు ఉంచు అవ
కాశమును నాకు కల్పించుటకే మీ ప్రదర్శన కార్యక్రమా
లను నాకు తెలియజేయవలయునని మనవి చేయుచున్నాను

చక్రధర్

హెచ్చరిక

ఈ నాటికకు సంబంధించిన సర్వహక్కులు నాకు చెంది
యున్నవి దీనిలోని మాటలు పాటలు ఏవిధంగానూ
ఉపయోగించరాదు వ్యతిరేకించి వ్యవహరించిన
వారు నాచే జరుగజు సివిల్, క్రిమినల్
చర్యలకు గాఢమైన గురురని ఇందుమూల
ముగా తెలియపరచడమైనది

చక్రధర్.

ప్రథమ, ద్వితీయ ప్రదర్శనలు

‘గామోద్ధాన నాటికను ఖసివాజు శ్రీ అక్కినేని నాగేశ్వరరావు కళాశాల నేషనల్ సర్వీజ్‌లోక్ విద్యార్థులు వారి క్యాంపు ఉత్సవ సందర్భములో ప్రథమ ప్రదర్శనగా భూషణగుల్ల హరిజన్ కాలనీ గోను, ఎడోర్స్ వాప్టి గోత్సవ సందర్భములో ద్వితీయ ప్రదర్శనగా రాత్తురు సుమరాజు హోమియో మెడికల్ కళాశాల గోను ప్రగత్తింవి ప్రేక్షకుల మన్ననలను పెద్దల ప్రశంసలను పొందియున్నారు ఆ ప్రదర్శనలలో పాల్గొనిన కళాకారులు

పాత్ర

పాత్రధారుడు

శైక్	Md నజీరుద్దీన్ I B Sc
గోమాయి	~ G V షాద్ I B Sc
అయోమయ	K రామలింగేశ్వరరావు II B Sc
గండరిగోళం	P రామకృష్ణ Senior Inter
రామయ్య	U S R మోహనరావు II B Sc
వాసు	T రాజారాం I B Sc
దాసు	T లక్ష్మణరావు I B Sc
పిచ్చివాడు	T, R N టాగోర్ II B Sc
శాస్త్రి	T పురుషోత్తమరావు I B A

పోతలు - స్వభావములు - వయస్సులు (సం)

శేషం ఆభుదయ భా—లుకం న చ్చ ము క్తం 22-25

3000 1000 5000 4000 40-40

- దే-కయ - , కాకం పుష్పము శే - మోక్ష-లవలన
 గండి - శం | క్షాంతిని తెచ్చునది కనుక 24-25

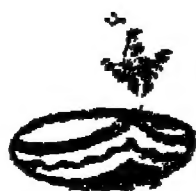
రాచయ్య గ్రామమునందును ----- పు 40-50

19-10

10-15

పిచ్చివాడు   చక్కనితన బాదువలన అరిగోపాట మతిని
 కూడా అగొట్టుకొనిన గామనాసి   45-50

సాస్త్రి అతిథిరానితనంకో జీవిస్తున్నా పరిస్థితిల ప్రబా
వంకో హరిజనోద్ధరణకు ప్రతినజూనిన బ్రాహ్మ
ణో తముకు 35-40

గ్రామోద్ధరణ

[తెర వెనుక]

ప్రబోధగేయం

లేవరా ! గామవాసి ! లేవరా !

ఊదరా శంఖమూ ! ఊదరా !

- 1 నవ్యనవ్య నవోదయం   శుభప్రదమగు శుభోదయం
మానవాళి మహోదయం   పొంగిపొరలు మనహృదయం
జాతికి సేవలుచేయగ   నీతిగ ముందుకురా రా
మంచికి మారుగ నిలచి   జాతిపేరు నిలుపుమురా || లే||
- 2 గ్రామవాసులం మనము   గ్రామసీమలే మనవి
రామరాజ్యం మనది   గ్రామరాజ్యం మనది
గాంధీదండులా తేచి   రామదండులా తిరిగి
సత్యాహింసలు అంటూ   శాంతివిప్లవం లేపి || లే||
- 3 జాతిపిత బాపూజీ   జాతినేత నెహ్రూజీ
శాంతిమాత శాస్త్రీజీ   శాంతిమాత మన ఇందిర
శాంతి శాంతి మనకాంతి   హింస హింస మనవైరి
శాంతి కాంతి దివ్యజ్యోతి   అహింసే పరంజ్యోతి || లే||
- 4 కులమత భేదం వలదు   పార్టీకక్షలు వలదు
కయ్యానికి దిగవద్దు   నయ్యంబే మనధ్యేయం
సంకుచితపు భావాలను   మనసులోనికి రానీయకు
సమానత్వమనుమాటను   మనసుచుండి పోనీయకు || లే||

5, ఉత్సుకతో నడుంకట్టి   ఉత్పత్తిని సాధించు
జనాభా పెరుగుదలను   అరికట్టగ రాముందుకు
మగ్గురు విడ్డలు మీరు   ముచ్చటగ జీవించి
ఆయువు ఆరోగ్యాల   ఐశ్వర్యాలను పొందుము! లే!

6 మాంసమాదిగల నెల్ల   పూలమాలలనె గాంభీర్య
అంటరానితనంబును   అశుగంటింపగ చేయ
శుచి శుభత రేనివాడె   అంటరానివాడంచు
గ్రామోద్ధరణకు నీవు   వేగమె ముందుకురారా! లే!

[తెర లేస్తుంది అది గ్రామంలోని రచ్చబండ స్టేజీకి కుడివైపునుండి పేదరు (దినపత్రిక) చదువుకుంటూ శేఖర్ వసాడు ఎడమవైపునుండి కోటాయిరుగెత్తుకుంటూ కుడివైపుకు వెళుతూ ఉంటాడు]

శేఖర్ కోటాయి! ఎక్కడికలా పాసిపోతారు?

కోటాయి పాలానికి బాబూ!

శే గూడెం విడిచి పాలెం వెళ్ళడం దేనికి?

కో తలదాచుకోడానికి!

శే అదేమిటి కోటాయి?

కో అవును బాబూ! మొన్ననగా మొదలెట్టిన కలరా ఊరిమీదపడి ప్రజలనెత్తురంతా సీల్చేట్లోంది ఇప్పటి కప్పుడే చింతాలు చిన్నబ్బాయిని, పేరిగాడి పెద్ద బ్బాయిని పొట్టన పెట్టుకుంది

శే ఆఁ!

కో, లక్ష్యాయి పెళ్ళాం లచ్చి, కనకాయి పెళ్ళాం కనికి కూడా నమ్మకం లేదంటున్నారు బాబూ!

శ్రీ వీమిటి ?

గ్రా ప్రజలు కుప్పలు కుప్పలుగా పడున్నారు

శ్రీ ఆ:

గ్రా మీకీవిషయం తెలియదా బాబూ !

శ్రీ విశాఖపట్నం వెళ్లి వారం రోజులైంది ఈరోజే
వచ్చాను పట్నంలో గవర్నమెంటు డాక్టరుగారికి,
ఆరోగ్య సిబ్బందికి కబురుచేస్తే బాగుంటుంది
(వెళ్ళబోతాడు)

గ్రా ఎక్కడికి బాబూ !

శ్రీ వాళ్ళదగ్గరకే

గ్రా అంతా వాళ్ళని విడిచిపెట్టి వెళ్తుంటే మీరక్కడికి
వెళ్తారా ?

శ్రీ , అవును కోటాయి ఎవ్వరూ లేకపోతే వాళ్ళగతంకాను
వాళ్ళలా నిస్సహాయతతో నాశనం కావలసిందేరా !

గ్రా దానికి మనం ఏంచేస్తాంబాబూ అంతా ఆదేవునిదయ

శ్రీ అని ఊరుకుంటే ఎలా చెప్పు గాలిలో దీపంపెట్టి
దేవుని నీమయం అంటే సరిపోతుందా !

గ్రా సరిపోకపోతే చచ్చేవాళ్ళకు అడ్డుపడతావా ?

శ్రీ తప్పకుండాను

గ్రా యముకోళ్ళను ఎదుర్కొంటావా ?

శ్రీ నిర్భయంగా

గ్రా అంతా విడిచి అగ్గిలో మూతుతావా ?

శ్రీ నిశ్చింతగా

గ్రా వద్దుబాబూ వద్దు ఎల్లిపోదాం రండిబాబూ !

శే (నవ్వు) వెళ్ళివా! వెళ్ళిపో తేమాత్రం వెంటడిస్తూ
 నృత్యంచేసే మృత్యువు జాలితెలుస్తుందా? జీవికి
 మృత్యువాసన్నమైనప్పుడు ఎక్కడున్నా ఒక్కటే
 శాధ వ్యక్తిని పరీక్షిస్తుంది ధైర్యంగా నిలబడి
 శౌర్యంగా ఎదుర్కొనాలిరా నీవుకూరా
 నేనా?

కో

శే

కో

శే

అవును

బ్రతికుంటే బలుసాకు తినొచ్చు నేను రానుబాబు

పిచ్చివాడా! ప్రాణాలను గుప్పెట్లోపెట్టుకొని ఎంతకాలం
 జివిస్తావు? తోటిమానవుని ప్రాణం పోతుంటే సాటి
 వాడు పారిపోవడమా? ఇంతకన్నా పాపం ఇంకే
 మైనా ఉందా? ఆ పాపానికి ప్రాయశ్చిత్తంఉండదు
 ఆ ఆత్మకు ఆరాధన ఉండదు ఆ జన్మకు క్షమాపణ
 లేదు

కో

బాబూ!

శే

ఏ జీవి ఆ తాతిగుండెకు జాలిమాపదు

కో

బాబూ!

శే

ఏ ప్రాణి ఆ కఠినహృదయానికి సానుభూతి కనపర్చదు

కో

బాబూ

శే

వెళ్ళిపో పిరికితనము పిరికివాళ్ళను మరీ పిరికివాళ్ళ
 నుగా చేస్తుంది పిరికిమందును మరీకాస్త సేవించి
 పారిపో

కో

మీమాట వింటూంటే నాలో మార్పు కలుగుతుంది
 ఎప్పుడూ ఎరుగని ఆనందం నాకు కనబడుతుంది

శే అంతే ప్రతివానికి ఆ ఉత్సాహం కలిగించే ఉద్యమాన్ని ప్రతేశ పెట్టాలి దానికిగాను నిదురపోతున్న మూగ ప్రకృతిని మేల్కొల్పాలి అణగివున్న ఆవేశాలను పైకి పెరిగించి అంతులేని అగచాట్లను అట్టడుగున పాతిపెట్టాలి కులగోత్ర భేదం లేకుండా అంతా కలిసి మెలసి పనిచేయాలి జాతిమత విభేదం లేకుండా ఒకరినొకరు స్నిహితంగా సంచరించాలి

కో అనుకోవకమేకాని అది నికవాకము అవుతుందంటారా గాబూ ?

శే ఆచరణలో చేసి చూపించితేగాని నీ అనమానము తీరదు

కో అసలు మీరు మా గూడానికి రావడం నాన్నగారికి తెలిస్తే అగ్గిమీద గుగ్గిలమైపోతారు మాకో మీరు మాట్లాడటమే ఆయనకు గిట్టదు పైగా మాకు సేవ చేసి సహాయం చేయాలనడంపే మీ అంకిత మీరు కష్టాలను కొని తెచ్చుకున్నట్లువుంది గాబూ

శే మరేం ఫర్క లేదు

కో అదికాదు గాబూ మేము అంటగానివాళ్ళమని మాలమాదిగలను అంటుకుంటే మహాపాపాలు చేసి నట్లేనని అనుకునే మీ నాన్నగారు

శే మా నాన్నగారు ఒక్కరేకాదు నోటయి, అలాంటి వారు చాలామంది ఉన్నారు ఈ సమాజంలో బూజుపట్టిన పాతభావాలను వారి మనస్సునుండి పొడ్రొలొలి మాలమాదిగలను పూలమాలలన్న

బాపూజీ బోధనలను నానివృత్తికి తేవాగి 'అంట
రానితనం జవించటం'ంటే హిమాలయం వరం
టం వేలు అన్న మహాక్షణి గండేనా ప్రజా
నీకానికి ప్రోధించాలి

కో ఏమో బాబూ! అదంతా నాకే తెలవదు మీ
జ్ఞానకాల ఉంటా మీరేంచెయ్యమంటే అదిచెత్తా
అవరం ఒకటైతే సంపాదకరాన

శే అయితే రా వెళ్దాం (ఎడమవైపుకు వెళ్తారు)

(కుడివైపునుండి అయోమయం, గందరగోళం వస్తారు)

గంద ఇటువంటి కలరా అయితే మహావిము
ఎట్లాగురా చచ్చేది?

అయో అంతా అయోమయంగా ఉందిరా ఒకేయ్!
మారాన్న నిన్ననగా చచ్చిపోయాడే స్మశానానికి
తీసుకని వెళ్ళకుండా అక్కడే ఉండితే ఎట్లాగురా?

గంద ఏడ్చినట్టే ఉంది స్మశానానికి తీసికెళ్ళితే మీ
నాన్న కోపాలు నీవుకూ పరిలోకానికి పాస్ పోర్టు
పుచ్చకుంటావు ఆదెబ్బతో నీమాట నాకువినిపించదు
నీముఖము నాకు కనుపించదురానానా

అయో నేను వెళుతూ నిన్న వదలిపెడతానటరా ఎక్కడి
కెళ్ళినా మనిద్దరము ఒకటిగానే ఉంటారా

గంద చచ్చాం పో అందుకే అన్నారు కోటిపెనుగు
లేనిదే రాచపీఠం కడలదని ఇంకకూ మీనాన్న
చచ్చిపోతూ ఏమన్నా ఇచ్చిపోయాడటా

అయో ఇచ్చిపోతే చచ్చిపోతేమాత్రం ఏరా ఏమీలేదు
కనుకనే ఈ విడుపు

గండ చిదివేయకురా నాన్నా నేనుండగా నీకొచ్చే
ఇబ్బంది ఏమీ లేదురా

అయో అనుకనే అట్టట్టా బ్రతికున్నా

గండ లేకపోతే ?

అయో ఎప్పుడో చచ్చిపోయేవాణ్ణిరా !

గండ అంక కేరా నిన్ను అయోమయం అన్నాడు నువ్వు
చానాకనుకంటేమాత్రం యమలోకంలో నీకు లాభి
ఉండొద్దటా

అయో యసుగోకానికి ఎవడెత్తాడురా వెళితే స్వర్గానికే
వెళ్ళాలిగానీ

గండ స్వర్గానికి వెళ్లాలంటే (గాంధీ సీసా తీస్తాడు
ఇద్దరూ త్రాగుతారు) ఒరేయ్ ! అయోమయం

అయో ఏమిటిరా గండరగోళం ?

గండ ఇవ్వాలనిమా నమాళానికంటిందిరా

అయో అందుకే బలే హుమారుగా ఉందిరా

గండ హుమారుగా ఉండకపోతే ఉల్లిపాయలా ఉండ
చుట్టుకుని ఉంటామట్రా (ఎడమవైపునుండి రైతు
రాసుయ్య వస్తాడు)

రామ కలరాగో ఊతంతా అల్లకల్లోలంగా ఉంటే తప్ప
త్రాగి తందనాలాడుతున్నారట్రా ఒరేయ్ ! గండర
గోళం ! మీన్నా వెంకటేశుకు వాంతులు ఆరంభ
మయినాయిరా

గండ మంచిది

తామ కళ్ళు తిరుగుతున్నాయంటూ మనిషి మెత్తిసి
హాలబద్దాడురా

అయో అయితే మరీమంచిది

రామ కలరా త, లింగవి ఎవ్వరూ అంపై పుకు వెళ్ళడం
లేకురా

గండ ఎందుకు వెళ్ళడం? వెళ్ళకూడదనేగా ఇక్కడున్నాం

రామ మీ ఆవిడ అంజమ్మ భోగన ఏమిస్తోందిరా

గండ అదెప్పుడూ అంతే ఇవ్వాల కొత్త ఏమంది పాత
పాటేగా దానిముఖాన నవ్వు నా జన్మలో ఎప్పుడూ
చూడలేదు

అయో మా ఆవిడ ఆండాలుకూడా అంతేగా ఎప్పుడూ
సినిమాలో సూర్యకాంతంలా చురచురలాడుతుంది
అందుకే నేను చరచర వచ్చేశాను

గండ ఎవరీ ఆడజాతి అ తా అంతేవా

రామ ఆటచేతకాక మద్దెల ఓడు అన్నట్లుగా ఉందిరా
మీ వ్యవహారం ఉన్న ఆ సెకాసా మట్టిపాలు
చేశారు

అయో అంతేనా పెళ్లాం మెళ్ళో పుస్తెకూడా పూర్తి
చేశాను

గండ మీ ఆవిడ ఊరుకుందటరా ?

అయో చూస్తే ఊరుకుంటుందటరా అగ్గిబరాటా ప్రవృ
తుంది ఆ దెబ్బకో మనం బుగ్గిపాలు కామసిందే

గండ మరెట్లా తెచ్చావు ?

అయో మత్తమందు కోనిండిన మెత్తని లడ్డు యిచ్చాను
 ఐన్. కీమలా అయినయి గుట్టుకున మింగేసింది
 కళ్ళు తేక్రిసి ఒళ్లు తెలియక పడుంది మెచ్చిది చెళ్ళున
 లాగేసి భళ్ళున తెల్లవారేసరికి మార్వాడిపరంచేశాను

గంద దానితాలూకు సొమ్మతో ఒకటోనంబరు బ్రాందీ
 వచ్చింది వారేవా! ఒరేయ్! అయోమయం!

అయో ఏమిటిరా గందరగోళం?

గంద కేపటివంతు నాది ఈరోజు సాయంత్రానికి ఇల్లు
 తాకట్టుపెట్టుకని మావుకారు జగన్నాథంగారు డబ్బు
 యిస్తానన్నారు

అయో ఏ జగన్నాథంగారూ? ఆకంపావలా వడ్డీ
 జగన్నాథంగారా?

గంద ఆయనే మహానుభావుడు! పొద్దున్నే లేచి ఆయన
 పొటాకు దణ్ణంపెడితే మందిది వడ్డీ ఎక్కువయినా
 అనుకున్న పైంకాకాతం పైకం అందజేస్తాడు

అయో అవును అయిన అనేకసార్లు అన్నాడు మీలాంటి
 వారి క్షేమంకోసం మా సింహద్వారాలు రాత్రిం
 బవళ్లు తెరిచే ఉంటాయని

గంద ఆయనసింహద్వారాలు తెరిచేవుంటాయి మనసింహ
 ద్వారాలను మూసేసి తాళింమీద తాళింబిగిస్తాను

రామ ఓరి మర్నార్లుల్లారా! ఆలుబిళ్లను ఆకలికోమాడ్చి
 చంపుతూ వారి కష్టాన్ని తినడమే కాకుండా మాన
 వకుల అమూల్యమైన మౌంగల్మాలనుకూడా తెగ
 తెంపులు చేయడానికి పూనుకున్నారా తాత,

తండ్రిలు సంవాదించిన భూమి పునాదుగా పంపిణీ
కాదా తాళ్ళ నెట్టగానే సిద్ధమయ్యారన్నమాట
పరమదౌర్భాగ్యము

(పెద్దమమ్మనుగడి శేఖర్ వస్తాడు)

శేఖర్ గారూ

రా శేఖర్ ! గండరగోళం రాన్న వెంట్రాకు

మీ తుదమియల్లా ఉన్నాడు

రా ఆ

శేఖర్ అవును పజానీకమంతా అల్లాడిపోతన్నారే కలరా
విలయంగా విజృంభించింది పెద్దడాక్టర్ గోసం పట్నా
నికి మనిషిని పంపాడు పాలానికి వెళ్ళి చిన్నాక్టరు
గాని శీసుకురా (రామయ్య వెళ్తాడు గడివెళ్ళు)
ఒకాయ్ ! గండరగోళం ?

గండ వం వంకావాలి ?

అయో ఒక కోసు గాందీ కావాలి !

గండ ((తాళి) వారేవా ! కమ్మని కలలు, తియ్యని తల
పులు వస్తున్నాయిరా

శేఖర్ (ఆశ్చర్యంగా మాస్తాడు)

గండ అలా చూస్తావేం ! అనుభవిస్తేనే ఉంది ఆనందం
నీసా ఇస్తూ ఉంటాడు శేఖర్ చెంపపై కొడతాడు
నీసా క్రిందపడితుంది గండరగోళం నీసాకోసం
క్రిందకు వంగుతాడు చేయిపై శేఖర్ తొక్కుతాడు
జట్టు పట్టుకొని పైకిలాగుతూ చూస్తుంటాడు,
(భయంగా) శేఖర్ !

శే మత్తు వదిలిందా ?

గంద పూర్తిగా

శే ఎక్కడిక్కడన తండ్రిని రక్షించకుండా దుక్కపిల్లలా
పంచరిస్తున్నావా ?

గం ఆ

శే కన్నతండ్రి కాటికి కాళ్ళిచ్చాస్తుంటే బలాసాగా తాగి
తూలుతున్నావా ?

గంద శేఫిర్ !

శే కలరామాట అటుంచి నీలాంటి పుత్తు కన్నందుకు
కుమిలి క్రుళ్ళి కృంగి నశించిపోవడానికి సిద్ధంగా
ఉన్నాడు

గంద నాన్నా ! (వెళ్ళబోతాడు)

శే ఆగు !

గంద (ఆగుతాడు)

శే ఎక్కడ కెడుకున్నాన్ ?

గంద మా నాన్నదగ్గరకు

శే ఏం చేస్తావ్ ?

గంద ఒత్తికించుకుంటాను

శే ఏవిధంగా ?

గం ఇంకెప్పుడూ పాడుపనులు చేయనని ప్రమాణం
చేస్తాను రాక్షసిగా మారినందుకు తీమించమంటారు

శే నీలో పూర్తి పరివరన వచ్చే మీ నాన్న బ్రతుకు
తాడు ఆ మార్పుకోసమే ఎవరూ చూస్తున్నాడు
కన్నతండ్రిని కాపాడుకోలేని కుమారునికంటే కఠిన

రాహే మేలు వెళ్లి (శుభై పక్ష వెల్లాడు ,
ఒక్కో ! అయోమయం ?

అయో నవరూ చుచ్చు ?

శో నీ కోరి వాన్న

అ అంటే

శో నీ సాటివాన్న

అ అయితే గాత్రో పాటు తాగగలవా

శో లేదు

అ తూగగలవా ?

శో అదీ లేదు

అ వాగగలవా

శో అసలే లేకు

అ అయితే చుచ్చు అనెట్ పనికిరావు ఫో

శో ఎక్కడికే

అ ఇంట్లోకి

శో ఇంట్లోకా

అ అవును ఇంట్లోకూర్చుని వంటచేస్తూ ఉండు చేనలా
అంగడిలోకి వెళ్ళి అరగ్లాసు వేసుకొస్తా (వెళ్ళబోతాడు)

శో ఆగు

అ (ఆగుతాడు)

శో ఇలారా

అ (వస్తాడు)

శో నిమా నిమాళాని కెక్కిరిచా

అ ఓ

శా కై వెక్కి కళ్ళు బైర్లు కమ్మాయా ?

ఆ ఓహో !

శా దిమ్మెక్కి తు తిరుగుకోందా ?

ఆ ఓహోహో !

శా (విగ్ధంగా) అయోగుయం

ఆ (తెరుషిని) శేఫ్ !

శా చివరికిలా పశువులా తయారయ్యావన్నమాట

ఆ వాడే వాడే ఆ గందరగోళమే

శా ఏమిటి వాడు ?

ఆ వాడు గందరగోళం చేసి త్రాగమంటే త్రాగాను

శా వాడు గడ్డితినమంటే తింటావా ?

ఆ అదెలాచేస్తాను

శా గంగలో మాకమంటే దూకుతావా ?

ఆ మాకితే మంచిదేగా ఫుణ్యమొస్తుంది

శా తెల్లారితే నీ పాపంచేసే నీకు ఫుణ్యమెలావస్తుంది
అనుక్షణం అన్యాయాలు జరిపించే నీకు న్యాయం
యొక్క విలువ ఎలా తెలుస్తుంది అడుగడుగున
అవినీతితో సంచరించే నీకు నీతియొక్క ఖ్యాతి ఎలా
తెలుస్తుంది ఈ అశాశ్వతపు ప్రపంచములో శాశ్వత
మైనవి నీతి ఖ్యాతి ఆ అమూల్యమైన ఆయుధాలను
పోందాలంటే అపూర్వమైన ఫుణ్యం పొందాలి
అందరి గౌరవం సంపాదించాలి

ఆ డబ్బులేదుగా

శో డబ్బువెట్టి కొనుక్కంటే రాదు ఎణ్ణం మంచిపనులు
చేస్తే వస్తుంది

అ తప్పకంటా చేస్తాను

శో అయితే మీరాన్నగాని అంతర్ కియ్య జరపమనికీ
వెంటనే వెళ్లు

అ (వెళ్ళు మీ ఉంటా) !

శో అ తాదు నీ మర్దశనుసూన కములుతున్న నీభార్య
దురవస్థను, దీనావసన భూభూమాభూ ఇంకెప్పుడూ
త్రాగకని ఆమెకో వెళ్లు

అ అలాగే మరయితే త్రాగకంటా పేకాడుకోవచ్చుగా

శో నీ ఆయోమయం అలా వెళ్తే నీవు సంపాదించిన
సణ్యమంతా పాపమవుతుంది నీ శ్రమ అంతా చూడ
అయిపోతుంది నీవు బతికినా చచ్చినవాడికో
సమానం

అ ఏం మాట్లాడలేనా ?

శో నీవు మాట్లాడిన నీమాటలు ఎవ్వరూ వినరు

అ మా ఆవిడకూడా వినదా ఓ మరిచాను మా చిడి
మా నేనే నీకంటా

శో నీవు త్రాగకుండా పేకాడకుండా ఉంటే నీమాట
వింటుంది

అ , అయితే ఇప్పుడే వెళ్తా ఇంకెప్పుడూ త్రాగను, పేకా
డను అని చెప్పతా (ఎడమవైపుకు వెళ్తాడు కడి
వైపునుండి రామయ్య వస్తాడు)

శో బాబాయి ! నీవు గారేరీ ?

- రా పాలెంలో మశూచికము తీవరూపంతో చెలరేగుతుంది శేఖర్ ! — కృష్ణ సహితం గొగులదగ్గరకు కెక్కడాకి వెనుకంజ వేస్తున్నాడు కనీసం ఆయనను వాస్తివాంచేవారుకూడా లేకుండా పోయారు ఆ బాల గోపాలం హామీతోతున్నారు
- శే ౧౦౦ గొగాలతో ఆర్థిక యిబ్బందులతో అహర్నిశలు అణగిపోతున్న ఆ సహాయులకు సహాయము చేయడం బాధ్యతని తెలిసినవారుకూడా నిరుత్సాహముతో, నిస్పృహతో వెనకడుగు వేయడమా?
- రా అవును శేఖర్ సహజంకాని వాతావరణం వెన్నంటి తూ అందరినీ ఆహుతి చేయడానికి సిద్ధమవుతూ ఉంటే ఎవరమా తం ఏంచేయగలరు? అంతా ఆ దైవ నిష్ఠయం విధివ్రాత తప్పించటం ఎవరితరమకాదు ది
- శే దేవుడిమీద భారం వేసి ఊరుకోవడమేనా? మన దేవులలాటకూడా ఉండాలిగా
- మానవ శ్రీమైన ఈ కృష్ణు మానవజన్మ అనుభవించాలిసిందే
- = ఆపదను అడ్డుకోవాల్సివచ్చేసరికి అందరికీ ఇలాంటి మెట్లవేదాంతాలు పరిపాటి అయినాయి
- రా పరిపాటి కాకపోతే గ్రహవాటుకు మార్చిగిరివా?
- శే ప్రయత్నించకపోవడం పొరపాటు కదూ
- రా నారుపోసినవాడు నీరుపోయకుండా ఉండాలా?
- అన్నింటికీ ఆ మేఘశ్యాముడే ఉన్నాడు అలాట ఫలితం ఎలాఉంటే ఆలా జరుగుతుంది

శే అని మూగకోముపట్టి ముసలమ్మలా కూర్చుంటే
భావిజీవితం భగ్నం కాకూ

రా అని పతిపనిగ నత్తినవేసుకూ పరుగులు వీడ్చి
ప్రస్తుత జీవితం పాడుకాకూ

శే పాడయేవరకైనా ఇతరులు పాడుకాకుండా మా
లిగా?

రా ఏమో శేఖర్! మాటలు బాగా నేర్చావు

శే అవునుబాబాయ్! అగాధంలోపడి అల్లాడే మానవుణ్ణి
రక్షించేటప్పుడుకాక మన నిస్వార్థాన్ని ఎప్పుడు ఉప
యోగిస్తాము? నశింపము దంయో కొట్టుకుపోయే సహ
చరుణ్ణి కాపాడేటప్పుడుకాక మన నిస్వార్థాన్ని
ఎప్పుడు అమలుపరుస్తాము? పెరుతుఫానను అణ
మాత్రం తెట్టుకోలేని బీదప్రజానీకాన్ని పోషించే
టప్పుడుకాక మన నిస్వార్థాన్ని ఎప్పుడు వినియో
గిస్తాము?

రా నిజం శేఖర్ నిజం నీమాటను అనుసరిస్తే సరియైన
బాట లభిస్తుంది ఆ బాటనంటే ప్రయాణముచేస్తే
జీవితగమనము సునాయాసంగా సాగిపోతుంది

శే సర్వప్రజ స్వేచ్ఛగా స్వర్గధామంలో సాచరించవచ్చు
బాబాయ్!

రా కాని ఎంతమంది నీకో ఏకీభవిస్తారూ అని ఎంత
వరకు నీ దీక్ష ఫలించుందీ అని మంచిచేసేవాణ్ణి
కూడా విమర్శిస్తుందిగా ఈ లోకం
(కుడివైపునూడి శాస్త్రులు ప్రవేశం)

- రా కలికాలముండు ! కలికాలం !
- రా కలరానచ్చి చచ్చుట కలికాలమంటారేమిటండీ
- శా అవునండి చాపం పెరిగిపెరిగి దండిగా పండి, ఎండి
నోయి ఎరిగి ఉందిం
- శే అంతా ఎంతైతే మీరు ఒంటరిగా ఒంటెలా తిరుగు
తారటండ
- శా ఇలా అధిక తెలివి తేటలు ఎక్కువైతే అంతా అంతం
కాక మరేముందుందండీ
- శే కనీసం మీబోటి సోమరిపోతులైనా ఉంటారుకదండీ
- శా శేఖర్ ! ఏమిటా ప్రేలాపన ?
- శే శాస్త్రి ఏమిటా ఆరాపన ?
- శా ఏమిటోయ్ ! ఎదుటవానిని చూచి ఓర్వలేని నీబాధ
- శే ఎందుకోయ్ ! ఎంగిలిమెతుకుకోసం ఎగబాకే నీ
గాధ
- శా కుక్కలా కూయకు
- శే నక్కలా నటించకు
- శా వ్యవహారం ముడిది మూరిపోయింది
- శే కాలచక్రం చెదా మూరిపోయింది
- శా తలతిరిగితే సరి
- శే మెడ నరికితే సా
- శా , ఆ బాపతే చెరువుగట్టున పడి ఏడుస్తున్నారు
- శే వెళ్ళి ఓదార్చలేకపోయారా ?
- శా ఏమిటా వాగుడు !
- శే ఎందుకా మొగుగుడు ?

- వా రామయ్యగారూ విన్నారా ఎవర మొగేడి ?
- రా ఎవరు మొగిగా మెరిశావి కరవవు కదంశీ అందు
చేత ఎవరికీ ఏ గాడరేకు కాని కాలయాపనమాత్రం
తప్పదు పద శేఖర్ పద (ఎడమవైపుకు వెళ్తామి)
- శే వెళ్లేముందు ఒక్కసారి హెచ్చరించడం మంచిది
- శా ఏం అలా శెలవిచ్చారు ?
- శే గొప్పవారుకదండీ మీ పేరు ఊరూర పాకిపోతోంది
- శా సంతోషం
- శే మీరుచేసే పనులకు మీరు సంకోషించకపోతే మరె
వ్వరు సంకోషిస్తారు
- శా బాగా చెప్పావు
- శే చెప్పడంలో ఏముంది ? నలుగురికీ తెలియజేస్తే ఉంది
- శా ఏమిటి ?
- శే మీ బడాయి
- శా అందుకా ఈ బడాయి
- శే ప్రజాసేవకున్నంటూ చంకలు ఎగురవేసుకుంటూ
ప్రజలను దోచుకోవడమనుకున్నావా ?
- శా మతిపోయినట్లుంది
- శే తేరతిండి కేగతింటుంటే మతిపోకేం చేస్తుంది
- శా ఓహో! అలాగా !
- శే పరలసొమ్ము మేసేవాళ్ళకే ఇలాంటి నీటూ, గోటూ
- శా (బిగ్గరగా) శేఖర్ !
- శే నలుగురిసొమ్ము నరనరాలకెక్కింది అందుకే యీ
- కోపం, తక్షణం తాపం

నా ఆ

జే వరదగాధితుల సహాయార్థమని చందాలు వసూలు చేసి వాళ్ళ నోట్లూ గట్టికొట్టి ముత్యాలమూట కట్టడ మనుకున్నావా?

నా నోగ్గయ్

జె ఇంకకాలము నోరుమూసుకో న్నాము కాకట్టి నీమోసం సాగింది

శా ఇకమీదట ?

జే దేవుని మాన్యములోని ఒక్క-గింజకూడా ఇక ఇంటికి వెళ్ళడానికి వీలులేదు

శా అలా ఆజ్ఞాపించడానికి నీవెవరివోయ్ ?

జే ఆ ధాన్యాన్ని అనుభవించడానికి నీవెవరివోయ్ ?

శా అహోరా తులు దైవాన్ని ఆరాధిస్తూ కలకాలము నుంచి కన్నతండ్రిలా కొలిచే నాకు ఆమాత్రంహక్కు కూడా లేదేం!

జే లేకేం నేటివరకు జపతపాలతో అవివేకుల ఆస్తిని వివేకంగా వశం చేసుకోవాలని ఉపలాటపడ్డావు, ఉపక్రమించావు కొంగజపాలతో కష్టజీవుల కష్టాన్ని సుఖంగా నేకరించడానికి కలలు కన్నావు వలలు పన్నావు దేవునిపాత్రను దుష్టబుద్ధితో దోచుకోవాలని మంత్రాలు నదివావు తంత్రాలుచేశావు పాపపుపనులకు పూనుకోరాదని ప్రత్యక్షంగా ఉపన్యసించావు పరోక్షంగా విసర్జించావు

శా నాగురించి బాగా తెలుసుకున్నావ్

శే ఆ రోజునాజుకీ నీబుద్ధి ఎంత అద్భుతంగా వికసించి
పరిశుభిస్తుందో అందరూ తెలుసుకుంటున్నారు
(కోటాయి కొడుకు దాసు కుడివైపునుండి వస్తాను)

దా శేఖర్ గాబూ ! శేఖర్ గాబూ !

శే ఏం దాసూ (భుజంమీద చేయివేస్తాను శాస్త్రీ
ముక్కుమీద పెలువేసుకుంటాడు)

దా మానాన్న ఎడి బాబూ ?

శే , ఏం ఎందుకు ?

దా మా అమ్మకు జ్వరం మండిపోతోంది చర్మము
మీద చిన్నచిన్న పొక్కులు కనిపిస్తున్నాయి మశూ
చికము అని అనుమానిస్తూ ఎవ్వరూ రావడంలేదు
నాకు భయంగావుంది

శే రాక్తరుగారిని తీసుకొని నేను మీ ఇంటికి వెళితాను
కాని నీవు, గూడెంవెళ్లి నాన్నను తీసుకురా (కుడి
వైపున శేఖర్ వెళ్ళబోతాడు ఎడమవైపుకు దాసు
వెళ్ళబోతాడు)

దా అ గారే గాబూ

శా కలికాలమండ ! కలికాలము మూల ఉండవలసిన
మూలవాణ్ణి తంక నెక్కించుకుంటే కాలం మారకేం
చేస్తుంది? కలరా మశూచిలాంటి అంటువ్యాధులు
అంటకుండా ఎలా ఉంటాయి?

శే ధీ ! శక్తవపక్షి ! (కుడివైపుకు వెళతాడు)

శా ఆ ఆ- (ఎడమవైపుకు తిరిగి) ఒరేయి ! అబ్బీ !
ఇలా రారా !

దా అరేయ్ ఒరేయ్ అంటున్నావు మంచిగా, మర్యాదగా మాట్లాడటం మంచిది

శా ఏరోయ్! ఎవరో మాట్లాడుతున్నావో తెలుసా ?

దా దేవునిపూజ అంటూ దేవునిసామ్మ దోచుకునే దొంగతో

— అందరికీ పాకిందీ

దా ఈరోగం అంటురొగులనుమించిన రొగం కదండీ

శా ఆఁ

దా అవునండీ కళ్ళుపోతాయంటూ ఎదుటివారికళ్ళుమూసి చేసే వ్యాపారం కదండీ

శా ఎళ్ళు రాలగొడతా

దా ఒళ్ళు జాగ్రత్తగా కాపాడుకో

శా ఓరి కుంక వెధవ అంతవరకూ వచ్చిందీ వ్యవహారం

దా కొద్దిరోజుల్లో స్థితి మారి కై పెక్కిన నీ కళ్ళకు కన్నీరే గతి అవుతుంది

శా ఏమిటా మీరంతా చేసేది ?

దా 'రా' అంటున్నావ్ జాగ్రత్త

శా ఓరి వెధవ

దా పోరా భడవా

శా నీ గొబుకుచెప్పి నీ జాతర చేయించుతా

దా ముందు నీ గొబుకుచెప్పి నీ జాతర చేయించుకో

— ఆఁ ఆఁ నోరు కై స్తాడు

దా తిమిం ఎంలా నోరు కైచావే ఏ ముత్యాన్ని మింగాలని చూచా (ఎవమవైపుకు వెళతాడు)

- శా - ఈకాలపు క్రూరాశకు భయం భక్తి రెండూ లేవు,
కలికాలము । దాసు వెళ్ళివైపు మాస్తుంటాడు కుడి
వైపునండి వాసు వస్తాడు ,
- వా - కలికాలంగారూ
- శా - ఈ పిడుగెవరు ?
- వా - మనమేనండి
- శా - అంటే ?
- వా - శేఖర్ బాబుగారి చిట్టితమ్మున్న
- శా - ఓహో! ఆయన తాడినిశం తే నీవు మొవ్వును
తన్నేట్లున్నావే
- వా - బువ్వపెట్టకహాతే మా అవ్వనుకూడా తంతానండి
- శా - మీ ఆన్నకు తగిన తమ్ముడివిరా
- వా - మీకు మాట్లాడటమే చేతగాదండి
- శా - తాతకు దగ్గులు నేర్చేట్లున్నావేరా ?
- వా - అదిగో సుళ్ళా ?
- శా - ఏమిటాది ?
- వా - 'రా అని అనకూడదు తప్పకనూ
- శా - నాకు తప్పాప్పులు నీవ్మీటా నేర్పేది ?
- వా - పెద్దవారు పిన్నలుగా మారినప్పుడు బుద్ధిమంతులయిన
పిన్నలే పెద్దలుగా మారవలసివస్తుంది
- శా - అప్పుడు పిన్ను మీద పెద్దపెద్ద బాధ్యతలు పడతా
యేమో ?
- వా - తప్పకుండా చేస్తాం
- శా - ఏమిటా నీవుచేసేది ?

- వా శాస్త్రీగారూ ! ముందు ఆ 'తా' కొట్టివేయండి
 శా మొత్తానికి నీవు అఖంఘువే !
- వా మీకంటేనే సరేగాని, మా అన్నయ్య ఇటు వచ్చా
 రాండి?
- శా నాకు శెలియకడుగుతాను మీ అన్నయ్యకు నన్న
 కాదలా పెట్టావా?
- వా ఆఁ ప్రొద్దస్తమానము ఇక్కడే ఈ గ్రామ రచ్చబండ
 మీద తిప్పవేసుకుని కూర్చొని అందరి జాతకాలు
 చూస్తుంటారుగా ఎవరెటువెళ్ళిందీ మీకు తెలు
 స్తుందేమోనని
- శా అయితే మీ అన్నయ్య ఒక్కడినేకాకుండా అందరినీ
 కాదలాకాస్తున్నానంటావ్
- వా అని నేనన్నానటండీ
- శా అంటే డొక్క చీల్చుమా
- వా చచ్చిన తర్వాతా? బ్రతికుండగానేనా?
- శా చచ్చినతర్వాత స్మశానములో పీక్కుతినేవి నక్కలు
- వా అయితే బ్రతికుండగానే మీరుపీక్కుతింటారన్నమాట
- శా ఓరి ఫుండాకోర్ తిని కూర్చుంటే క్రిందమీద
 కనిపించటంలా
- వా అంతా మీకుమల్లనే అనుకుంటారండి
- శా ఆఁ ఆఁ (పట్టుకుని కొట్టబోతాడు ఎడమవైపునుండి
 కోటాయి వస్తాడు శాస్త్రీ వాసుని వదలివేస్తాడు
 కోటాయి వాసుని పట్టుకుంటాడు) ఆఁ ఆఁ వాణ్ణలా
 అంటుకోవడమే

వా అం గుంటే ఏ పామ్మేం పోయింది

కో శాస్త్రిగారూ! ఎందుకంటే చిట్టబాబ్బయిగారిని కొడతారు?

శా గుళ్ళి మాట్లాడితే పాతివేస్తారు

కో అంతానీ

వా , మరేమిటనుకున్నావ్ అంతా చచ్చాక పాతిపెడుతుంటే ఈయన బతికుండగానే పాతిపెడతారు

శా చూశావా! ఎలా కూస్తున్నావో!

కో మీరు కోతలు కోస్తుంటే ఎవరైనా కూస్తుంటారు

శా ఓరి పెద్దగుమ్మ ఏమీ చేయలేని దద్దమ్మనంటావ్!

కో నోరు మంచిది కాదు తే నీరుగూ ఎట్టమబాబూ

శా పొట్టపొడిస్తే అక్షరపుమకల లేనివాడవు నీవు నాకు నీరులు చేప్పేవాడివా!

వా ఈ కాలంలో అదే మీ కలికాలంలో చగువుకున్న వాకికంటే చాకలివాడుమేలు అన్నాను

శా చదువురాని మొద్దు కదలలేని ఎద్దు అన్నాను

కో కదలకుండా మెదిలకుండా ఉంటే ఏగొడవా లేదుగా

శా ఇప్పుడు కదిలి ఏంచేస్తున్నారోయ్?

కో కొంపలు ఆర్పుతున్నారు

వా కొంపలార్పటం మంచిదేగా

కో కాలేం పలు ఆర్పటం మంచిదే కాని కూడే కొంపలు ఆర్పడానికి ఎద్దు ఎయి?

శా , ముంగ నీ కొంపలా దిమ్మ ఆ పాతుండిట మాయ కోరా చూటా

శా ఆ

మీ ఆవిడ ఈసారి ఎగిరిపోయి ఉంటుందేమో

శా ఆ

ఈ సిసిండిగారి అన్న మీకొంపకే వెళ్లాడు

శా ఆ

మీ సీమటపాకాయగాడు నీకోసం ఊరంతా గాలిస్తున్నాడూరా

శా , లచ్చీ (వాసుని ఎత్తుకుని కుడివైపుకు వెళతాడు)

శా ఆ ఆ అ శూశ్రుణ్ణి అలా తీసుకుపోవడమే ఓహో! కాలం మారిందిగా నామొహం కాలం ఏం మారింది? మనుష్యుల మనసులు మారాయి గాని (పొడుంపీల్చి) అయినా ఎవడెట్టాచస్తే నా కెందుకు?

(పిచ్చివాడు నవ్వుకుంటూ కుడివైపునండి వస్తాడు)

పి (అహ్లాహ్లా) ఎవడెట్టా చచ్చినా నీకేమీలేదూ? మరి నీవు ఛస్తే

శా నీను ఛస్తే చావను

పి దేవతలు తాగే అమృతం తాగావా?

శా నిత్యం దై నపాన్నిధ్యంలో కాలం గడుపుతున్నాను

పి దేవునిపేరు చెప్పుకుని ఆయన సొమ్మునే స్వాహా చేస్తున్నావ్ (అహ్లాహ్లా) ఒక్కమాటడుగుతాను నిజం చెబుతావా?

శా అబద్ధం ఆడటం నా ఇంటావంటాకాని, మా వంశ ములోకాని లేనేలేదు

- పి అవును అక్షర హాస్యగ్రంథము కనూ ఇంతకూ
గురుకుల శాస్త్రముంద ?
- ఇంకా లేదు మూలములు గొప్ప పచ్చింది
- ఎ మీకేమి? (అవ్వాహ) మూడురాళ్లు గొప్పపాపాయింది
- శా నాకు కావోయి గొప్ప పోయింది చూ ఆవిడకు
డాక్టర్ నడిగితే ఒక నానమన్నాను
- ఎ కాదు బలహీనము కాదు
- శా మరి ?
- పి నీవుచేసే పాపం మీ ఆవిడ అనుభవిస్తోంది నీకు
తెలుసా ? పాపం చేసింది నేను పిల్లలనుకంది మా
ఆవిడ కష్టాలను అనుభవిస్తోంది పిల్లలు ఇంతకూ
మీకు పెళ్ళయి ఎంతకాలమయ్యింది ?
- శా పదిసంవత్సరాలయింది
- పి నాకు పెళ్ళయినపదిసంవత్సరాలలో పదిమందినికన్నాను
- శా కష్టపడి కృషిచేసి సంవత్సరానికి ఒక్కరు కొద్దైన
కన్నానన్నమాట పుణ్యాత్మడివి
- పి అయితే నీవు పాపాత్ముడవన్న మాట (అవ్వాహ)
అందుకే నీకు పిల్లలు లేరు
- శా పిల్లలు వద్దనే కనలేదు
- పి అయితే పెళ్లాతి ఉన్నారు కట్టుకుంటున్నావన్నమాట
- శా అలాంటిదేమీ లేదు
- పి అయినా నీకు పిల్లలు లేరంటే నీవు మామూలు పాపివి
కాదు గుడిని గుళ్ళోలింగాన్నికూడా మింగే మహా
పాపివి (అహహ)

- నా పదిమంది పిల్లలను కని పెళ్ళాం చచ్చిపోతే ఎచ్చివాడ
యిన చచ్చు సగ్యాసివి నీవుకూడా నీతులు వల్లిస్తు
న్నావన్నమాట కలికాలం అంటూ కడివైపుకు
వెళతాడు ;
- 2 నిజమే నేను పెచ్చివాణ్ని ఎచ్చివాణ్ని పెచ్చివాణ్ని
(అహహ) నా పెళ్ళాం శాంతి చచ్చిపోయింది ఆమె
చచ్చిపోలేదు నేను చంపేశాను గా పెళ్ళాం
శాంతను నేనే చేతులారా చంపిపేశాను (అహహ)
నేనెక్కడనుండి వస్తున్నావో తెలుసా? పెచ్చి హాస్ప
టల్ నుండి కదూ! కాదు మామూలు హాస్పటల్
నుండే గవర్నమెంటు హాస్పటల్ నుండే మా ఆవి
డకు తొమ్మిగవకాన్సు నాకు పిల్లలెంతమందో
తెలుసా? పదిమంది దశావతారాలు ఆ తరువాతి
పదకొండవ అవతారం అదే దరిదావతారం పెచ్చి
అవతారం నేను ఎత్తాను [అహహ] ఏయ్! నేను
పెచ్చివాణ్నినకన్నారా? కాదు పిల్లలు కావాలని
కన్నాను కష్టపడి కన్నాను ఎంగలో తెలుసా!
తాత ముత్తాతల సగతొషంకోసం అమ్మా నాన్నల
ఆనందంకోసం కన్నాను ఆషరేషన్ పాషమని పెద్దలు
చెలితే నిజమేనని నమ్మాను చిల్లిగవ్వ అత్తయి
నాకు ఫిలతి ఆ స్తిపాస్తులుగా అండగా నిలబడతానని
గా అనేవారు పదిమంది ఉంటే మంచిదని కలలు
కన్నాను పిల్లలను కన్నాను నా ఆశలన్నీ నిరాశ
అయ్యాయి నా కాంక్షలన్నీ కరిగిపోయాయి

కొన్నిదవ కాన్సుగో ఆడ కవల్లలను కని కళ్లు
 మూసింది నా భార్య శాంత శాంతా! శాంతా!
 వెళ్ళిపోయిందా శాంతా! నాలో అశాంతిని లేపి
 శాంతంగా వెళ్ళిపోయిందా శాంతా! హృదయానికి
 హృదయమైన నా భార్య శాంత నన్ను శాశ్వతంగా
 విడిచి వెళ్ళిపోయింది ప్రాణానికి ప్రాణమైన నా భార్య
 శాంత నన్ను ఒంటరివాణ్ణి చేసి వెళ్ళిపోయింది
 శాంతా! అదిగో నా భార్య శాంత మంటల్లోపడి
 మండిపోతోంది శాంతా! నేనూ వస్తున్నాను
 శాంతా! నీతోపాటు నేను వస్తాను శాంతా! వద్దు
 అవును వద్దన్నావు కదూ! పిల్లలను కనిపెట్టుకుని
 ఉండమని చెప్పావుకదూ? శాంతా! నీవు కన్న
 కవలపిల్లలు నీవు కన్నమూసినవెంటనే కెవ్వన కేక
 చేసి కన్నమూసారు వాళ్లు నీతోనేవచ్చాక శాంతా!
 వాళ్ళను నీవు జాగ్రత్తగా చూడు మరి విగిలిన గా
 ఎనివిడిమంది పిల్లలు వరీ! ఎక్కడా? ఎక్కడు
 న్నారు? (అహహ) [పిచ్చివాడు ఎడమవైపుకు వెడు
 తుంటే ఎడమవైపునుండి దాసు వస్తాడు]

దా వడీ మా నాన్న! వడి ఎక్కడున్నాడు? నాన్నా!
 నాన్నా! (కుడివైపునుండి దాసు వస్తాడు) ఎ సూ!
 మా నాన్న కనిపించాడా?

వా దానూ మీనాన్న మా అన్నయ్య మీ కరటిదగ్గర
 ఉన్నారు

దా నీకేలా తెలుసు?

- వా నేను మీయింటిదగ్గరనుంచే వస్తున్నా
దా ఆఁ ఈసంగతి మీనాన్నకు తెలిస్తే ఇంకేమైనా
ఉందా !
- వా ఏం ఏంచేస్తావు ?
- దా చావచితకొడతారు
- వా ఏం ఎందుకు ?
- దా మా మాలవాళ్ళకు అంటుకోవద్దంటారుగా
- వా అంటుకుంటే ఏం మీరు మనుష్యులుకాదా
- దా అనేగా మీ నాన్నగారి ఉద్దేశ్యం
- వా అయినా మా నాన్నకూడా ఇదివరకటిలాగా మొండి
పట్టుదలగా లేకు ఉన్నా లాభంలేదని తెలుసు
కన్నారు
- దా ఇంతకూ మా అమ్మకు ఎలావుంది వానూ ! మా
అమ్మ బతుకుతుందా వానూ !
- వా మీ అమ్మకు ఏం ఫర్వాలేదని డాక్టరుగారు చెప్పారు
- దా డాక్టరుగారా !
- వా అన్నయ్య గూడెంలో కలగా ఉందని పాలెంలో
మశూచి ఉందని గవర్నమెంటు డాక్టరుగారికి కబురు
చేశారుగా
- దా అవును ప్రొద్దున్నే కబురుచేశారు
- వా డాక్టరు, వారి సిబ్బంది హెల్తు ఆఫీసరు వాసిబ్బంది
అంతా వచ్చారు ఇంకేమీ భయం లేదు అంటు
కోగలను అంతా చేస్తారు అసలు అంటురోగాంటే
ఏమిటో చెప్పు ?

- దా నో, శోగముచూచి సూక్ష్మజీవులు ఎదుటకవచ్చి
ఇతరుల శోగముందు ప్రవేశించి శోగములకు
వ్యాధి జేయుట
- వా గవదచిక్కలు కర్క కలకలు
- దా మహామూరి, నారికుమిల్లి
- వా సన్నివాతి జ్వరము కర్క జ్వరము
- దా, గజ్జి తీయ
- వా కలరా, తామక
- దా మశూచి విశూచి
- వా పొంగు స్త్రెగు
- దా చిగుము, చుండు
- వా ఇవన్నీ అయ్యురొగాలే దాసూ! సూక్ష్మజీవులు మన
కంటికి కన్పించవట
- దా కంటికి కన్పించకపోతే ఎలా చూశారూ
- వా పెద్దపెద్ద శాస్త్రవేత్తలు సూక్ష్మదర్శిని అను
యించి తాన్ని నివేదించుట దానిలో సూక్ష్మజీవులు
పెద్దగా కనిపిస్తాయట
- దా అవసలు ఎక్కడుంటాయి
- వా చెడుగాలిలోను, మురికినీటిలోను, కల్మష పదార్థాల
లోను ఉంటాయి
- దా అయితే శుభమైన గాలి, మంచినీరు శుచియైన
పదార్థాలు కావాలన్నమాట
- దా అంతేగాదు ఇంటినీ వంటినీ శుభముగా ఉంచు
కోవాలి

- దా అంటే
- వా సూర్యుని వెలుతురు నీకు తెగలాలి, చక్కని ఎట్టలు నీవు తగ్గించుకోవాలి
- దా ప్రస్తుతం బాధపడేవారి గతి
- వా వారి స్థితినిబట్టి తగినంత జాగ్రత్త తీసుకోవాలి
- వా తప్పకుండాను
- వా నీటిని మరుగకాచి త్రాగాలి త్రాగించాలి
- దా అంటురోగులకు దూరముగా ఉంాలి, ఉంచాలి
- వా టీకాలు, సూదిమందులు కేయించుకోవాలి వేయించాలి
- దా దురభ్యాసాలకు గోనుకాకూడదు కానీయకూడదు
- వా ఈగలను, దోమలను గిర్నాలింపడానికి మరికి గుంటలలోను నిలువనీటిలోను ఫినాయిల్ చల్లాలి
- దా తోక ఝాఝిస్తూ క్రిములు కైలాసానికి వెళ్తాయి కమా
- వా ఓ ! (నవ్వుకుంటూ),
- దా ఇవన్నీ నీకెవరు చెప్పారు ?
- వా ఇంట్లో అమ్మా నాన్న చెప్పారు ఎళ్ళో మాష్టారు చెప్పాడు మీ మాష్టారు ఇంకా చెప్పలేదా ?
- దా అసలు నేను సరిగా బడికి వెళితేదా ?
- వా ఏం, చదువుకోవడం లేదా ?
- దా ఆరే ఏం చదువు ఒకపూట స్కూలుకు వెళితే రెండో పూట మానివేయడం
- వా పొద్దుక మానడం? ప్రతిరోజూ స్కూలుకు వెళ్ళరామా?

- దా గాగుంది కూకి వెళ్ళకపోతే కడుపుకాలిపోతుంది
కడుపు చేత్తోట్టుకొని అమ్మా ఆకలి, నాన్నా
ఆకలి అమ్మా, నాన్నా ఆకలి ఆకలి' అంటూ
బొచ్చే తీసుకుని బిచ్చమెత్తుతోవాలి
- వా , మీనాన్న సంపాదిస్తున్నానుగా
- దా మా గాన్న సంపాదించింది మా నాన్న తాగమనే
చాలామంది అమ్మ, అయిదుగురు చెల్లాయిలు పస్తు
లతో మాడి చావవలసిందే పైగా ఊరంతా
అప్పులు తిప్పులుపడి సంపాదించకపోతే ఎలా చెప్పు?
- వా మీ అమ్మస్థితిని చూచినతర్వాత మీ నాన్నకు
చక్కటి బుద్ధివచ్చింది అన్నయ్యకూడా నచ్చ
చెప్పాడు ఇంకెప్పుడూ తాగనని, ప్రతిపైసా కూడ
బెడతానని పిల్లలమీద బట్టువేసి చెప్పాడు
- దా అయితే నేనకూ చదువుకుంటాను
- వా నీకోసాదు బడి ఈడుగల పిల్లలందరినీ బళ్ళోకి పంపే
వర్షాటు అన్నయ్య చేస్తానున్నాడ పిల్లలందరను
అక్కడకు తీసుకురమ్మన్నాడు టీకాలు వేయించు
తాగట
- దా అయితే అందరినీ తీసుకుని వెళదాం పద
- వా అలాగే గా వెళదాం (ఇద్దరూ కుడివైపుకు వెళుతూ
ఉంకిగా శాస్త్రీ కుడివైపునుండి నెత్తిన చెంగువేసు
కుని వస్తాడు)
- వా దా నమస్కారమండ శాస్త్రీగారూ !
- శా (మాట్లాడకుండా వస్తుంటాడు)

వా నెత్తిన చెంగు వేసుకున్నారే ?

దా నెత్తురుచుక్క ముఖాన ఉన్నట్లు లేదే ?

శా మీ అన్నయ్య పూనుకుంటే నెత్తిన చెంగేమిటి ?
చేతికి చెంబేవస్తుంది

దా 'భవతీ భిక్షాందేవా ! మాదాకవళం' అని అడు
క్కోవడానికా?

వా ఆ పనిమాత్రం జాగ్రదు

దా ఏం ? ఎందుకని ?

వా దేవునిమాన్యం ఉందిగా

శా ఇంకెక్కడి దేవునిమాన్యం ప్రభుత్వం స్వాధీనం చేసు
కున్నట్లు ఇదిగో తెల్పిగాం వచ్చింది

దా అయినా పిల్లా పాప లేని మీరు ఆస్తి కావాలను
కోవడం ఎందుకండి ?

శా ఇంతకాలం దేవునికిదయ కలగకపోతుందా వంశోద్ధార
కుడు ఒక్కడు ఉద్భవించకపోతాడా అని అను
కున్నాను

వా మరి ఇప్పుడు ?

శా అలాంటి ఆశ కనుమాపుమేరలో కన్పించటం లేదు

దా ఏం, ఎందుకని ?

శా నా పెళ్లాంకి గర్భిణీ పోవడం ఇది నాలుగవసారి
గర్భిణీ పోతేపోయింది పెద్దప్రణానికే ముప్పు వచ్చే
టట్లుంది

వా , అని కబర్లు చెబుతూ కాలయాపన చేస్తున్నారా ?

శా మరేం చేయమంటారు !

- దా పెంట = యిక్కరుగాని తీసుకురండి
- శా దాని ఉంకా లేని మనసుకి ఏ చాక్టరొస్తాడు?
 అప్పుడొస్తాను కోపైగా కలరా, మశూచిలు శివ
 లాండవం చేసువుంటే ఎవరొస్తాడు
- దా డబ్బు గుప్పితే ఎవడైనా వస్తాను
- శా డబ్బుతోనూ ప్రాణాలను గుప్పెట్లో పెట్టుకుని ఎవ
 డొస్తాడు?
- వా ప్రాణాలతోయినా డబ్బు కావాలనే మీబోటి
 వాడెవడైనా ఉండకపోతాడా?
- దా పోనీ డబ్బులేకుండా వచ్చిన చాక్టరును తీసుకొని
 వెడదాం పదండి
- శా డబ్బులేకుండానా?
- వా అవును పాతెంకో మా యింకిదగ్గర మా అమ్మగారు
 మందు యిస్తున్నారట వెడదాం పదండి,
- శా ఎక్కడికి?
- దా మాలగూడెం
- శా దామా! ఎవరికో మాట్లాడుతున్నావో తెలుసా?
- దా మీసంగతి మాకు తెగ్గాతెలుసు ముందు పదండి
- శా మాలకులంలో పుట్టిన మీ అమ్మను అంకికున్న ఆ
 చేత్తో డాక్టరు గాహ్మణవంశంలో పుట్టిన మా
 ఆవిడను అంకికోవడమా అపచారము మోర
 అపచారము మా పితృసాదలకు మోర అవ్యాయం
 చేసినవాడనవుతావు
- వా అరాధితుండి ఎచ్చే అంటరానితనాన్ని మనసులో

- క వెట్టుకొని ప్రస్తుతం ప్రాణంపోయేవారి సంగతిని
మరచిపోవడం మంచిదటారా?
- శా వాసూ !
- దా పిల్లలు లేనేలేకు ఉన్న పెళ్లాన్నికూడా పోగొట్టు
కుంటారా ?
- క దాసూ !
- నా ఏ క్షణంలోనూ నీ జగముకం నా ఎదురికీ తెలియదు
- శా వాసూ !
- దా అవును వానరాకడ ! ప్రాణంపోకడ తెలియదన్నాడు
- శా వాసూ ! వెళదాం పద మూలగూడెం మీ యింటికి
వెళదాంపద (శాస్త్రి దాని వాసు భుజమలపై
చేతులువేసి గడివైపుకు వెళతారు పిచ్చివాడు
ఎడమనై ఎరుంగి వస్తాడు)
- క (అవ్వాహ్వా) నా ఎనకుండుగురు ఎత్తరిత్తులు మంచి
పాజిషన్లోనే ఉన్నారు తల్లిదండ్రులకు నమస్కారం
మీలను పెంచుతున్నారే ద్వవాడు పేకాటలో పెద్ద
చేరు ప్రస్తుతం జైలులో ఇనుప కటకటాను లెక్క
పెడుతున్నాడు, రేండవవాడు రోడ్ పై డి రోమియో
ఆడపిల్లలను వేటాడుతున్నాడు ప్రస్తుతం హాస్ప
టల్లో ట్రీట్ మెంట్ పొందుతున్నాడు అ తర్వాత
ఒకడు చూట్ పాలిష్ ఇంకొకడు నె తికి మాలిష్
ఒకడు క్లబ్బుల్లో ఘాటుగావున్న నాలుసారా ఒకటి
తాగుడు ఫిర్యాదులేని వాగుడు ఇంకొకడు కాఫీ
హోటల్లో కప్పులు కడగటం అన్న మోదామమందా

అగ అడగటం ఏడవవాడు వాడిజీవితాన్ని సినిమా హాల్సుకు అంకితం చేశాడు కొత్తసినిమా వచ్చిందంటే క్యూలో నిలబడి టికెట్లను కొని గ్లాసుగా అమ్మి జీవితాన్ని గమపుకుంటున్నాడు వాడి ప్రపంచమే వేరు సినిమా ప్రపంచం ఇక ఆఖరివాడు అంటే అష్టమివాడు అమావాశ్య ఆదివారం లద్ది రాత్రి పన్నెండు గంటలకు పుట్టాడు అఖండుడు అమోఘ హస్తలాఘవం కలవాడు పిక్ పోకెట్ అంటే తేబులు కొట్టడంలో అందెవేసిన చెయ్యి (అహ్లాహ్లా) చదువు ఎషయంలో మావాళ్ళు అష్ట దిగ్గజాలు ఒక్కడికీ వాట్టపొడిస్తే అక్షరక్షమకలేదు (మాటలు వింటూ రామయ్య వస్తూఉంటాడు) అసలు ఆ, ఆ లు రావడానికి బడిలోనికి నేను పంపిస్తే కదా అర్థరాత్రివరకు నేను ఫ్యాక్టరీలో చాకిరీచేసి ఇంటికి వచ్చేసరికి వాళ్లు నిద్రపోవడం - గండ్లడు చికటిని నెత్తినవేసుకుని బయటకు పోయేసరికి వాళ్లు లేవకపోవడం - నాకు నిద్రచాలక కళ్లు చింతనిప్పుల్లా ఎర్రగా ఉంటే త్రాగుబోతునని అడిపోసుకుంది ఈ సమాజం అది నిజమేనని నమ్మారు ఆపులు నాలో బంధాలను తెగ్గతెంచుకున్నాడు ఆత్మీయులు (రామయ్య ఎడమవైపునుండి వస్తాడు)

కా ఎవరు ఎలా అనుకున్నా ఎవరు నీతో బంధాలను తెంచుకున్నా నీ భార్యమాత్రం నిన్ను గౌరవించిందిగా

పి గౌరవించడమే కాదు దైవంగా పూజించింది అయినా
బార్యగా ఆమె ఏం సుఖం అనుభవించింది అనేక
కష్టాలను అనుభవించింది ప్రతిసంవత్సరం ఒకకాచు
అనారోగ్యంతో అమితగాధను అనుభవించింది
ఒక్కనా మరలా ఉల్లాసంగా మాట్లాడలేదు ఉత్సా
హంగా తిరగలేదు

రా ఆమె అనారోగ్యానికి కారణం ఎవరు ?

పి , నేను

రా ఆమె చావుకు కారకులెవరు ?

పి నేనే

రా కాదు

పి మరి ?

రా కాలం తీరిపోయింది ఆమె వెళ్ళిపోయింది

పి కాదు

రా మరి?

పి నా పాపం పండిపోయింది ఆ పుణ్యవతి వెళ్ళిపోయింది

రా అంత పుణ్యవతి అయితే మగ్గురుపిల్లల తరువాత
ఆపరేషన్ చేయించుకుంటే బాగుండేదిగా

పి ఆపరేషన్ చేయించుకుంటానని అనేకసార్లు అడిగింది

రా అయినా నీవు అంగీకరించలేదు

పి , ఆపరేషన్ చేయించుకోండి అని నత్తికోర్కె బాదుకుంది

రా ఆమె మాటను నీవు ఆచరించలేదు

పి కానీ నా ప్రతిమాటను తుచ తప్పకుండా ఆమె
ఆచరించింది అంతేకాదు అన్నివిషయాలలో చేచోడు

[illegible]

రా సునమొక శావడదీనా - యివాళ్లు వస్తారా నీ
బచ్చిగాన

పి నిదమే కేసు చివ్వివాదు నా వాగ్గల నున్నవదలీ
 వెళ్ళిన దగ్గరనుండి మతి గుంచి చివ్వివాదుయి
 పోయూరు ఇప్పుడె చావు కేలవి వచ్చింది శాంతా !
 నేనీభయంకర ఒంటజీవితాన్ని భరించలేను పెల్లలు
 కూడా అండగా లేరు దిక్కులేని పక్షుల్లా చెట్టు
 కొకరు ఎట్టకొకమ అశూరు ఒక్కబిడ్డకూడా
 అపాయంగా నన్ను నాన్నా నాన్నా అని పిలిచి
 ఆదరించే స్థితిలో లేరు

ఈ, అవును తల్లదండ్రుల సంరక్షణలో లేని పిల్లలగతి ఇంకో
పిల్లలను కవగానే సజిహాదు వాళ్ళను గుర్తించిన వాళ్ళా

నరణంలో సక్రమమార్గంలో కనుగొన్నంతో పెంచి
పెద్దజేసి విద్యార్థులు చెప్పించి భావిపాఠులుగా
తీర్చిదిద్దాలి. కాకతీయ కాలకడుపు వారి వక్ర
మార్గానికి ఈ క్షణోత్పత్తి వారి మానవత్వం
మహిమాయమై రాక్షసత్వం రభసచేస్తుంది. వారె
సంఘ విద్రోహకాతారు ధనికవర్గాన్ని నాశనం
చేయాలనే చిహ్నాలతో దోషులు గొంగతనాలు
సాగిస్తారు. అంటే పదకం తీగండా పిల్లలనకంటే
సమాజంలో అగాఢకళక్తులు సృష్టించట వన్న
మాటే అందుకే ప్రభుత్వపు ఎగ్జిక్యూటివ్ గుర్తును
కొరవించాలి.

- వి యువకులు ఉత్సాహంగా ముందుకు రండి. తాత్కాలిక
సూచనమ్మాలను విడనాడండి. దేశ పరిస్థితులను
పరిశీలించండి. ప్రజలలోగల చైతన్యాన్ని మేల్కొల్పాలి
అంటే బాగా భాషెరుగుదలను అవకట్టండి. దేశాన్ని
దారిద్ర్యం నుండి తొలగించాలంటే, కుటుంబ సం
క్షేమం అంతా ప్యామిలీ ప్లానింగ్ సమలుబరపండి.
నాలాగా మీరు కూడా భార్యల నిధులకు వాళ్ళ
చావులకు కారణం కావద్దు. కాంతా ఎక్కువైనా
కాంతా! నీవు లేని నా జీవితం వృథా! నీవు నన్ను
విడిచిపెళ్ళినది మొదలు అన్నవాసీయాలు విపరీం
చాను పేధులలో భిక్షాతిల్లా తిరిగాను కాళ్లు తేలి
పోతున్నాయి కళ్లు తూలిపోతున్నాయి కాంతా!
అఖిర్ముసాయి ఆసన్నమయినాయి నిన్ను చేరుకునే

మచుగక్షణం సమీపించింది శాంతా ! శాంతా !
శాంతా ! (కింగి పగిలాలాడ)

[వెనుకనుండి పాట]

సా! కూలేనా ! నిరుపేదా !

తీరెనా ! నేటికో ధరపై నీ ఋణం

ముగిసెనా నీ యీ వివాద గాధ

సా! నిరుపేదల ప్రశక్తికంటే కలగా తెలవాదునులే
నావే నడిసందాన కైరటాలలో మునిగెనుగా
ధనములు అందరికీ విధిలిఖితంబింతేనా
విధిలిఖితంబు ఇంతేనా

భారంను నీ బ్రతుకు ఈక్షణమున ముగిసెనుగా! కూ!

(పాట అంతం అవుతుండగా రాసుయ్య శవాన్ని
భుజమమీద చేసుకుని కుడివైపుకు వెళ్ళి తాను ఎడకు
వైపునుండి అయోమయం, గందరగోళం వస్తారు)

గండ ఒక్కయ్ ! అయోమయం !

అయో ఏమిటిరా గందరగోళం ?

గండ మన ఉగ్రోగాలు ఊడినట్లేనా ?

అయో ఏమిటిరా అవి ?

గండ తాగుడు, పేకాట

అయో ఆ ఆ ఊడినట్టే మరేంచేద్దామురా ?

గండ , వ్యాపారం చేదాం

అయో ఏది వ్యాపారం ?

గండ వడ్డి వ్యాపారం

అయో పెట్టుండి లేదుగా

గండ నిజమేరయ్

అయో సారాకొట్టు పెడతాం, మన గూడెంలోవాళ్ళకు
ఫ్రెష్ సరుకు సప్లయి చేయవచ్చు ఇక మనవాళ్లు
బయటకు వెళ్లే పనేలేదు ఒయటవాళ్ళే ఎగబడి
వస్తారు

గండ ఛ! ఛ!

అయో ప్రభుత్వం అందరికీ లైసెన్సులు ఇస్తోందిగా

గండ అయినా వద్దులేరా

అయో ఏం? ఎందుకా?

గండ మళ్ళీ మనం తాగటం మొదలెడతాం వల్లు గుల్ల
ఇల్లు గుల్ల అవటమే కాకుండా తాగేవాళ్ళ అనేక
కుటుంబాలనుకూడా నాశనం చేసినవాళ్లము అవు
తాము

అయో నిజమే ఇకనుగిచి ఎవడూ తాగకూడదని ప్రచా
రం చేద్దాం

గండ అని తడి ఆరకుండా తాగేవాడి దగ్గర చెప్ప
వళ్ళు హూనంచేసి కీళ్లు తీసేస్తాడు

అయో అప్పుడు హాయిగా 'బెటోన్' బాబూ! బిచ్చ
మేయండి బాబూ' అని అడుక్కోవచ్చుగా

గండ ఛ, ఛ! ఇంతబతుకు బతికి ఇంటినకాల చచ్చి
నల్లు అదేంషరా

అయో : మరెంచేదరరా?

గంద కష్టపడి కూలిపోలేదాం

అయో వల్లి ఎంచగలమా అని

గంద , యెక్కట్లో కాస్త కష్టమనిపించినా నెమ్మది నెమ్మదిగా అలవాటై పోతుంది

అయో అయితే ఇక అదే మాయం

గంద అరుగో (కున్నెపుడు చూడతూ) మనవాళంలా వస్తున్నారు (శేఖర్, నోటాయి శాస్త్రి దాసు, వాసు రామయ్య వస్తారు)

శే అయోమయం, గందరగోళం ఏమిటాలోచిస్తున్నాను ?

అ ఆలోచించటం అయిపోయింది ఒక నిర్ణయానికీకూడా వచ్చాము

శే ఏమిటా నిర్ణయం ?

గం శాస్త్రింబవళ్ళు కష్టపడి పనిచేసి సంపాదించినదానిలో కొంత పొడ పుచ్చేసి మదుపు పెట్టాలనుకున్నాము

శా గందరగోళం నీవేనా మాట్లాడేది ?

అ అవునండి శాస్త్రిలుగారూ ! మీరుకూడా మాదిగ గూడెంలో అడుగుపెట్టినట్టున్నారే

శా ఏమోయ్ పెరితే మాలమాదిగలు మనుషులు కాదనుకున్నావా ? అసలు మహాత్ముడు ఎవరు ? గాంధీ మహాత్ముడు మన జాతిపిత ఏమన్నాడో తెలుసా ? మాలమాదిగలే పూలమాలలన్నాడు

గం మరి ఇంతకాలం

శా బుద్ధి గడ్డితింది

అ మరి ఇప్పుడు ?

శే నాస్త్రిగారు మన గామముగోని చిన్నపిల్లలకు పగలు,
పగలల్లా కాయకష్టంచేసి వచ్చే కష్టజీవులకు రాత్రి
పూట చదువు చెప్పాలని ఉబలాటపడుతున్నారు

అ అయితే పలకా బలం కొనుక్కోమంటారా సంతలు
గారూ ?

శా ఆలస్యం అమృతా విషం అన్నారు

గం అవును మీబుద్ధి పెడదారి తొక్కవచ్చు మా బుద్ధి
లో పురుగుపుట్టవచ్చు

శా అందుకే తక్షణం కొనరా శిష్యా ఈరోజే అక్షరా
భ్యాసం

దా మరి మరమరాలు శైవగపప్పు

వా , అంతేనా స్వీటు, హాటు

శా అవన్నీ అయోమయం, గందరగోళం వంతు నేను
మాత్రం దేవుని ఉత్సవరోజున పాలానికి, గ్రామా
నికి గూడానికి సంతర్పణచేసి, సహపంక్తి భోజనం
పెడతా

వా ఇంతకూ మా పాఠాలు ఎప్పుడు ప్రారంభిస్తారు !

శా రేపు ఉదయం

దా అయితే నేను బాగా చదివి ఇంజనీరునయి దారి,
డొంకా లేని మన గ్రామాల్లాంటి గ్రామాలకు
చక్కటి ప్రయాణసౌకర్యాలను ఏర్పరచుతా

వా నేను బాగా చదివి డాక్టరునయి అనారోగ్యంకో
బాధపడే పేదవారికి ఉచితంగా వైద్యం చేస్తా

అంతరు ఆరోగ్య గూతాలను అమలుపరిచేటట్లు
చూస్తూ

శో నేను వెంటనే వెళ్లి ప్లాలు పుట్టకుండా ఆపరేషన్
చేయించుకుంటా

రా నేను అధిక ఎటను పండించటానికి అనేక ఆధునిక
పద్ధతులను అమలుపరుస్తాను పెంటీమీటరు స్థలం
మీదా వృధాగా పోకుండా రకరకాల ఆహార పదార్థాలను
పండిస్తాను గ్రామస్థులుగా, రైతుగా నా
వినివి నేను నిర్వహిస్తాను

శే ఇలా ప్రతి ఒక్కరూ గురుతర గాఢ్యతలను గురించి
శాయశక్తులా తమతమ రంగాలలో అధిరోత్పత్తు
లను ఆర్థిక పరిస్థితులను మెరుగు పరుచుకుంటే
గ్రామోద్ధరణ జరుగుతుంది దేశం పురోభివృద్ధి
గాంచుతుంది

అ , ఇంతకూ కలరా

శే పట్నంనుంచి వచ్చిన ఆరోగ్యసిబ్బంది ఇంజక్షన్లు
ఇచ్చారుగా అమపురోనికి వచ్చినట్లే

గం మరి మశూచి

శే గవర్నమెంటు హాస్పిటల్ సిబ్బంది ఇంజక్షన్లు
ఇచ్చారుగా ఉధృతం తగ్గినట్లే

వా ఆరోగ్యమే మహాభాగ్యము

ధా వరిసరాలను శుభ్రపరచండి,

శా నిరక్షరాశ త నిర్మూలించండి

శో అంటరానితనం అదుగంటాలి

అ మానవజాతి అంతా ఒక్కటే

గం కుటుంబనియంత్రణ అమలు జరపండి

శ్రీ గ్రామోద్ధరణకు ముందుకురండి

(అందరూ కలిసి పాడతారు)

గే యం

లేలెండోయ్ కాక్మక సోదరులూ లేలెండోయ్ కన్వ సోదరులూ

శ్రేయోరాజ్య స్థాపనకోసం దీక్షవహించి రారండోయ్ | 1 |

పరిసరంబుల పశుశ్రుతికూ అంటవ్యాధుల నివారణకును

ప్రజాసేవ పరమావధియంటూ పురోగమించి ముందుకు రండి

అంటరానితన మెక్కడున్నను మంటగలపగ రాకండోయ్

వీడిదీపములు కేయగరంకీ మనోదీపములు వెలిగించంగోయ్ | 2 |

కుటుంబనియంత్రణ సకంబులను వాడవాడలకు తెలుపండోయ్

అధికోత్పత్తిని సాధించంగ అడుగుముందుకు వేయండోయ్

కుల మత జాతి భేదాలేదీ మానవజాతి ఒక్కటేనని

గ్రామోద్ధరణ ప్రణాళికలను జయప్రదంబుగ చేయండోయ్ | 3 |

